

TİCARİ OLMAYAN AKADEMİK AMAÇLI İNTERNET BİLGİ KAYNAKLARI, ÖNEMİ ve BAZI ÖRNEKLER *

Göksel Armağan

Yrd. Doç. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü,

09100 AYDIN

garmagan@adu.edu.tr

ÖZET

Günümüzde bilginin önemi herkes tarafından kabul görmektedir. Teknolojideki gelişmeler, özellikle internetin gelişimi, bilginin üretilmesinde ve yayımlanmasında kolaylıklar sağlamıştır. Fakat bu durum aranılan bilgiye ulaşmada bazı zorlukları da beraberinde getirmiştir. Bu zorluklardan en çok etkilenenler ise daha çok akademisyenler olmaktadır. Oldukça iyi bir biçimde organize olmuş ve ticari amaç güden bir çok kuruluş özellikle üniversite kütüphanelerine, dolayısıyla akademisyenlere, hizmet vermektedir. Bununla birlikte ticari kaygı taşımadan, sadece bireysel ya da grup çalışmasıyla yürütülmekte olan bazı internet kaynakları da bulunmaktadır. Bu çalışmada ekonomi ve tarım alanlarında faaliyet gösteren bazı kaynakların tanıtılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elektronik Bilgi Yönetimi, E-kütüphanecilik

NON-COMMERCIAL ACADEMIC ORIENTED INTERNET INFORMATION SITES, THEIR IMPORTANCE, AND SOME EXAMPLES

ABSTRACT

Nowadays, the importance of the information is shared widespread. Developments in technology, especially internet, have facilitated the production and extension of information. However, that situation has caused some difficulties in reaching the information intended. Academicians are the ones who are affected by these difficulties. Many well organized commercial organizations serve the university libraries and academicians. In addition, there are some internet resources that are operated with individual or group work serving without the commercial purposes. This study aims at presenting some resources serving in the area of economics and agriculture.

Key Words: Electronic Information Management, E-Library

1. GİRİŞ

Günümüzde bilginin önemi herkes tarafından kabul görmektedir. Bilgi edinme özgürlüğü ile düşünce özgürlüğü arasında mutlak bir ilişki bulunmaktadır. Yeterli ve doğru bilgi elde edemeyen birey ve toplumların özgür davranamadıkları düşünülebilir. Düşünce özgürlüğü iki yönlü ele alınmaktadır. Birincisi kendi görüşlerini yayabilme, ikincisi ise başkalarının görüşlerine özgürce erişebilme. Türkiye’de de 1982 Anayasası’nın “Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti” başlığını taşıyan 26. maddesinde, “Herkes düşünce ve kanaatlerini söz, yazı ve resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir” denilmektedir.

* Akademik Bilişim Kongresi, 11-13 Şubat 2004, Trabzon.

Bilgi (information) sözcüğü “bir iş ya da konu üzerinde bilinen şey” olarak tanımlanmaktadır (Anonim, 1977). Bu tanıma ek olarak yeni edinilen bilgilerin var olan düşünce ve inançlarımızı yeniden şekillendirdiği, cehaleti ve belirsizliği azalttığı söylenebilir. Bilgi nosyonu bilgilenen birisiyle bağlantılı olursa anlamlıdır (Tonta, 2001).

Buckland, bilgi sözcüğünün üç temel kullanımı olduğunu öne sürmektedir (Buckland, 1991): “**Süreç olarak bilgi**” (information-as-process), “**bilgi olarak bilgi**” (information-as-knowledge), “**nesne olarak bilgi**” (information-as-thing). Bilginin genel özelliği soyut olmasıdır, ancak soyut olan bu bilgi iletilmek üzere tanımlanmalı ve mesaj haline getirilmelidir. Bilginin işlenerek farklı formlara dönüştürülmesine “**bilgi işleme**” (information processing), bilgi işlemede kullanılan araçlara ise “**bilgi teknolojisi**” denilmektedir (Tonta, 2001).

Teknolojideki gelişmeler, özellikle internetin gelişimi, bilginin üretilmesinde ve yayımlanmasında kolaylıklar sağlamıştır. Yüz yıl önce bir insan az miktarda bilgi üretebilmekte ve çok az miktarda bilgiye erişim sağlayabilmekteydi. Günümüzde ise insanlar çok büyük miktarlardaki bilgiye erişim sağlayabildikleri gibi, büyük miktarlarda bilgi üretebilmekte ve bu bilgileri Internet aracılığıyla tüm dünyaya açabilmektedirler. 2000 yılında yapılan bir araştırmada internet ortamında milyarlarca sayfa doküman olduğu ve bu dokümanlara her gün milyonlarcasının ilave olduğu belirtilmektedir. Ayrıca yine aynı araştırmada Birleşik Devletlerde büro çalışanlarının günde yaklaşık 40 elektronik posta aldığı saptanmıştır (Maclay, 200).

Hızla büyüyen internet ortamı, aranan bilgiye ulaşmada bazı zorlukları da beraberinde getirmiştir. Bilgi üretmek ve yaymak için kullanılan teknolojinin; bu bilgiyi bulmak, süzmek, düzenlemek ve özetlemek için bir yöntem geliştirmesi kaçınılmaz olmaktadır.

İstenilen uzmanlık alanında bilgiye ulaşmada kullanılan kaynakların başında kurumsallaşmış ticari internet siteleri aklı gelmektedir. Genel olarak bu ve benzeri internet kaynaklarına “**Elektronik Kütüphane**” denilmektedir. Geniş anlamıyla elektronik kütüphane, entellektüel düşünce ürünlerini içeren veri tabanlarından erişim programları aracılığıyla bazı materyallere erişime olanağı sağlayan kütüphaneler olarak tanımlanabilir (Tonta, 1998).

Bilgi kaynaklarının elektronik ortamlarda depolanması, bu bilgilere erişmek için bazı mekanizmaların geliştirilmesi ve ağlar aracılığıyla söz konusu bilgilerin kullanıma sunulması elektronik kütüphane hizmeti vermek için yeterli değildir. Seçim, sağlama, düzenleme, erişim ve arşivleme konuları da elektronik kütüphanelerle birlikte düşünülmelidir. Çünkü elektronik bilgi kaynakları için söz konusu işlemlerin gerçekleştirilmesi geleneksel kütüphanelerdekinden bazı farklılıklar göstermektedir.

Elektronik kütüphane hizmeti veren bir çok kurumsallaşmış ticari internet kaynakları bulunmaktadır, bu kurumların bilgiye ulaşmada sağlamış olduğu

faydalar yadsınamaz. Ancak, bu tip kurumların gerek kurumsal gerekse bireysel abone koşulları, herkesin yararlanabileceği kadar ekonomik olmamaktadır. Bilgiye ulaşmada ve bilgiyi yaymada yeni bir çağ yaratan internetin genel özgürlük ortamında, binlerce dolarları bulan abonelik sistemine sahip “Elektronik Kütüphanelerin” bulunması yeni arayışları gündeme getirebilecektir. Gerçekten de daha spesifik konularda hizmet veren, profesyonel olmayan “Bilimsel Yayın Arşivleri” diyebileceğimiz, yeni oluşumlar ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada kurumsallaşmış “Elektronik Kütüphane” ler dışında ülkemizde ekonomi ve tarım alanında faaliyet gösteren, “Bilimsel Yayın Arşivleri” tanıtılmaya çalışılacaktır.

2. TİCARİ OLMAYAN AKADEMİK AMAÇLI İNTERNET KAYNAKLARI

www.econturk.org

Bir akademisyen olan site yöneticisinden alınan bilgilere göre, site Ocak 2000 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. İngiltere’de doktora yaparken Türkçe kaynaklara ulaşmada sıkıntı çekmesi nedeniyle böyle bir girişimde bulunan site yöneticisi, şimdi kendisine dört kişinin yardım ettiğini belirtmektedir. Ortalama haftalık ziyaretçi sayısı 1750 ile 2100 arasında değişen sitenin e-mail grubuna 1100 kişinin üye olduğu ve binin üzerinde yayına ulaşmanın mümkün olduğu verilen bilgiler arasındadır.

www.ceterisparibus.net

İÜ İktisat Fakültesi’nde öğrenci olan iki kişi tarafından hazırlanan sitede reklam dahil hiçbir ticari yayının yapılmayacağı belirtilmektedir. Sitenin aylık güncellemeleri için 100 saatlik emek harcadığı, bin kişiyi aşan bir e-mail grubu olduğu, ortalama haftalık ziyaretçi sayısının 2200 ile 2300 arasında değiştiği site yöneticileri tarafından bildirilmiştir. 6 Mart 2002 tarihinden itibaren yayında olan site aracılığıyla Ocak 2004 itibariyle 4500 ün üzerinde makale veya yayına ulaşmanın mümkün olduğu site yöneticilerinin aktardığı bilgiler arasındadır.

www.repec.org

(Research Paper in Economics)

Genel olarak ekonomi disiplinine ait veritabanlarının (yayınlanmış makaleler, yayınlanmamış çalışmalar-working papers-, kurum ve uzmanlara ait bilgiler, yazılımlar vb bilgilerden oluşan) gönüllü olarak yönetildiği ortamda 200 binin üzerinde kaynağa ulaşılabilir. 41 ayrı ülkeden 100 ü aşkın gönüllü tarafından kontrol edilen site ekonomi veya ekonomi ile ilişkili konularda, herkesin kolayca ulaşabileceği oldukça önemli bir arşiv durumundadır.

ZooData 2000

<http://www.cu.edu.tr/fakulteler/zf/zb/zoodata/zoodata3.asp> [1 Ocak 2004]

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü Biometri ve Genetik Anabilim Dalında görevli iki öğretim üyesinin tarafından oluşturulan sitenin

1999 yılının Haziran ayından bu yana yayında olduğu belirtilmektedir. Sitenin genel amacının şu ana kadar konu ile ilgili yayınları arşivlemek, tüm kullanıcıların yeni yayınlar ilave etmelerine olanak sağlamak olduğu, hedeflerinin ise “Türkiye Zootekni Bilgi Sistemini” kurmak olduğu elde edilen bilgiler arasındadır. ZooData 2000 veritabanının şu anda binin üzerinde yayın kaydını içerdiği bildirilmektedir.

www.tohum.org

Yayın hayatına 10 Ocak 2003 tarihinde başlayan sitenin uzun ismi “Tarım-Orman-Hayvancılık Uzmanları Merkezi” dir. Site tarım alanında çalışan uzmanları bir araya getirmeyi hedeflemektedir. Yayın hayatına yeni başlamış olan siteye 100’e yakın uzmanın (Ziraat Mühendisi, Orman Mühendisi ve Veteriner Hekim) kayıt olduğu verilen bilgiler arasındadır. Sitenin temel amacının bir “kırsal kalkınma platformu” oluşturmak, uzmanlar arasında bir iletişim sağlamak ve konu uzmanlarının yayınlarından oluşan bir yayın arşivi ortaya çıkarmak olduğu belirtilmektedir. Henüz yayınlara ilişkin bir arşiv bulunamamıştır.

3. SONUÇ

Yirmibirinci yüzyılda klasik bilgi toplama ve değerlendirme hizmetleri değişim göstermiş ve digital bilginin depolanması, arşivlenmesi, süzülmesi, erişilmesi daha çok önem kazanmaya başlamıştır. Bilginin günümüzde “mutlak güç” olarak ortaya çıkması, kurumsallaşmış, ticari bilgi depoları (Elektronik Kütüphaneler) oluşmasına neden olurken, bir yandan da sınırsız özgürlük ortamı olan internetde bireylerin ya da küçük grupların ticari amaç taşımayan arşivlerinin oluşması kaçınılmaz olmuştur. Bilgi nosyonunun ve düşünce özgürlüğünün tam anlamıyla gerçekleşmesi için ticari olmayan “bilimsel yayın arşivlerinin” desteklenmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Anonim, 1977.** “*Türkçe Sözlük*”, Türk Dil Kurumu Yayınları Sayı:435, Ankara.
- Tonta, Y., 2001.** “*Bilgi Erişim Sorunu*”, 21. Yüzyıla Girenken Enformasyon Olgusu: Ulusal Sempozyum Bildirileri, 19-20 Nisan 2001, Hatay.
- Buckland, M., 1991.** “*Information and Information Systems*”, 1991, New York: Greenwood Pres.
- Maclay, K., 2000.** “*UC Berkeley professors measure exploding world production of new information*”, http://www.berkeley.edu/news/media/releases/2000/10/18_info.html [1 Ocak 2004].
- Tonta, Y., 1998.** “*Elektronik Kütüphaneler*”, Özel Ulak 1(2): 2-3, Nisan 1998, Ankara.